

GÁBOR CSILLA LAUDÁCIÓJA²

A tudomány művelése nyomozás, a tudomány művelése összefüggés keresés, a tudomány művelése aszkézis, a tudomány művelése derűt ad. Mindegyik kijelentés igaz mindegyik tudományterületre, de valamiért úgy érzem, a kora újkori magyar irodalom kutatóira, és közülük is arra, akit alkalmam volt a legközelebről megismerni, különösen igaz.

Gábor Csilla 1986-ban szerzett magyar–angol szakos tanári oklevelet a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkarán. Családi indíttatások és a közeli ismeretségi kör, kiemelten Jakó Zsigmond történészprofesszor biztatása együtt terelték a könyvtári búvárkodás és a régi magyar irodalom kutatása felé. Ezen a szakterületen az elmúlt évtizedek során kiváló teljesítményeket mutatott fel: 1992 óta a Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatója, 2005 óta professzori rangban. Doktori értekezését a Debreceni Egyetemen védte meg 1999-ben, Káldi Györggyel, devóciós irodalommal, hitvitákkal, klasszikus retorikákkal kapcsolatos kutatásait a szakmában referenciaértékűnek számító magyar és angol nyelvű kötetekben tette közzé. Számos rangos szakmai díjjal ismerték el munkásságát, köztük a BBTE tudományos kutatói díjával, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság díjával, Teleki Pál érdeméremmel, Bolyai emlékplakettel. 2019-ben választották a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává. A kutatói munka mellett Gábor Csilla a tudomány szervezéséből is fontos részt vállalt: dékánhelyettesként, a Bolyai Társaság elnökeként, jelenleg pedig a Kolozsvári Akadémiai Bizottság elnökeként a reflektorfényt nem keresve, de hatékonyan és nagy munkabírással dolgozott azon, hogy ezek a szellemi műhelyek folyamatosan és kiszámíthatóan működhessenek, az erdélyi kutatók szakmai eredményei pedig szélesebb körben is ismertté válhassanak.

A régi magyar irodalom kutatójának fontos terepe a könyvtári olvasóterem, a levéltár. Gyakran járnak a kezében olyan dokumentumok és iratok, amelyeket először vesz kézbe irodalomtörténész, amelyek hiányzó láncszemei egy szellemi hagyománynak. Bizonyos esetekben névtelenül fennmaradt szövegek eredetét kell kinyomoznia, igazi detektívmunkával. A hosszú adatgyűjtésért, a hónapokon keresztül teleírt félfüzetlapnyi cédulák készítésébe fektetett munkáért kárpótlást nyújt az a rálátás, az a tágas összefüggésháló, amit csakis egy ilyen elmélyült munka rajzolhat ki egy-egy témáról.

Még izgalmasabb talán azoknak a kulturális és társadalmi összefüggéseknek a felszínre hozása, amely a kora újkori kultúrában magától értetődő, napjainkban pedig sokszor csak visszatalálni próbálunk ahhoz, hogy a mívesen megformált irodalmi szöveg minél természetesebben illeszkedjen a mindennapokba: azoknál a szerzőknél, akiknek a munkáit Gábor Csilla kutatja, ez nyilvánvaló kiindulópont volt. Hogy ez a 2020-as években mit jelenthet, azt egy nemrég általam hallgatott Gábor Csilla-előadás szépen példázta: egy olyan kolozsvári épület homlokzatát vetítette ki, amely előtt akár naponta elhaladunk anélkül, hogy pontosan tudnánk, mit látunk, kinek a szobra figyel ránk egy templomépületről. A múlt velünk van, napjaink része, csak edzenünk kell a tekintetünket, alkalmat kell találnunk az elmélyedésre ahhoz, hogy észrevegyük.

² Elhangzott a Kolozsvári Magyar Opera termében 2023. március 15-én, Gábor Csilla állami kitüntetése alkalmával.

Gábor Csilla kutatásaiból saját hétköznapijaiba derít hoz magával, a nyilvános beszéd, a retorikai megformáltság igényességét, a mesterségbeli tudásba vetett hitet: mindezt tanítványai, kollégái, munkatársai élőben tapasztalják, amikor a közelében vannak. Mindaz, amiről és ahogyan beszél, mára több bölcsészgenerációnyi tanítvány munkájában is megmutatkozik, tovább létezik.

Kedves Csilla, szeretettel gratulálok a kitüntetéshez!

Kolozsvár, 2023. március 15.

BALÁZS IMRE JÓZSEF

Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Magyar Irodalomtudományi Intézet
Kolozsvár/Cluj-Napoca, Horea 31
lutraro@yahoo.com